

BESLUT

2014-10-27

Dnr: 14/01339 och
1348

SAKEN

Utuset, SVT2, kl. 17.45, *Rapport*, kl. 6.30, 7.00 och 7.30 samt *Gomorra Sverige*, SVT1, 2014-05-27, inslag om partibesök på skolor; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget i *Rapport* kl. 6.30 fälls. Granskningsnämnden anser att det strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

FÖRELÄGGANDE

SVT ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGEN

Inslagen handlade om att Lärarförbundet ville förbjuda rasistiska och nazistiska partier från att besöka skolor. Lärarförbundet hade i en debattartikel rekommenderat skolor att säga nej till alla partiers besök tills gällande regler ändrats. I flera olika inslag under dagen rapporterades det om debattartikeln och Lärarförbundets ordförande intervjuades.

Rapport den 27 maj 2014 kl. 6.30

Inledningsvis sa nyhetspresentatören följande.

- God morgon och välkomna till *Rapport*. Stoppa alla partibesök på skolorna tills reglerna ändras. Det uppmanar idag Lärarförbundet sina medlemmar att göra när rasistiska och nazistiska partier vill besöka skolan.

Inslaget var bildsatt med bland annat klipp från Sverigedemokraternas Ungdomsförbunds (SDU) besök på en skola i Lund som partiet gjorde tillsammans med en ledamot i kommunfullmäktige från Sverigedemokraterna (SD). En diskussion från skolbesöket mellan en elev och företrädaren från SD

visades. SD:s partisymbol, som syntes på företrädarens t-shirt, förstorades och visades i några sekunder. Därefter syntes en banderoll där det stod [skolnamn] mot rasism. Reportern sa samtidigt följande.

- Allt eller inget. Så skulle man förenklat kunna sammanfatta skolverkets regler som Justitieombudsmannen JO ställer sig bakom. Alltså att om en rektor beslutar att ett parti ska släppas in på skolan för att informera om vad de vill med sin politik måste alla partier få samma chans.

Därefter visades återigen en diskussion mellan elever och företrädaren för SD.

- (Reporter) – Men objektivitetsprincipen håller inte tycker Lärarförbundet och sätter i dag ner foten. Finns det partier som vill besöka skolorna men inte delar deras värdegrund rekommenderar förbundet sina medlemmar att neka alla partier att komma in tills reglerna ändras.

Flera klipp visades, bland annat på en rektor och på några elever vid en skolgård som spelade upp ett mobilklipp från en demonstration.

- (Reporter) – Och om rektorn beslutar att rasistiska eller nazistiska partier ska få komma till skolan måste det vara frivilligt för lärare och elever att träffa dem, skriver lärarförbundets ordförande [namngiven] på Dagens Nyheters debattsida i dag.

Rapport den 27 maj 2014 kl. 7.00

Inslaget påannonserades på samma sätt som det tidigare inslaget men det visades även bilder på andra partier. Partirepresentanter från åtta partier visades sittandes vid ett bord och partisymbolerna syntes. I sekvenserna med SD:s företrädare förstorades inte partiets symbol på hans t-shirt.

Rapport den 27 maj 2014 kl. 7.30

Inslaget hade samma bildmässiga innehåll som inslaget kl. 7.00. I löpet sa nyhetspresentatören följande om Lärarförbundets rekommendation.

- Ge rektorerna rätt att stoppa rasistiska partiernas skolbesök. Lärarförbundet kräver lagändring.

Nyhetspresentatören sa sedan följande.

- Välkomna till *Rapport*. Stoppa alla partibesök på skolorna tills reglerna ändras. Det uppmanar idag Lärarförbundet sina medlemmar att göra när partier som inte delar skolornas värdegrund vill besöka skolan.

Gomorra Sverige den 27 maj 2014 7.47

Programledarna intervjuade ordföranden för Lärarförbundet och förbundsordföranden i Sveriges elevråd. SD omnämndes inte.

Utiset den 27 maj 2014 kl. 17.45

Inslaget hade i stort sett samma innehåll som de andra nyhetsinslagen och nyhetspresentatören påannonserade inslaget på följande sätt (i översättning).

- Lärarförbundets ordförande föreslår att alla politiska skolbesök förbjuds tills man fått ordning på den nuvarande oklara situationen.

Först visades en partidebatt från ett skolbesök, sedan filmades en diskussion mellan en företrädare från SD och en elev. Nyhetspresentatören sa under inslaget följande.

- Enligt skolverket och JO måste skolorna tillåta besök från alla partier eller neka alla tillträde. Många rektorer har hamnat i en svår situation när de försökt förhindra skolbesök av rasistiska och nazistiska partier.

Därefter följde en intervju med förbundsordföranden för Lärarförbundet.

ANMÄLNINGARNA

Inslagen har anmälts av två personer som anser att det var fel att visa bilder på SD i inslagen eftersom SD då ihopkopplades med nazistiska och rasistiska partier. En av anmälarna har även anmält *Utiset* och anför att de pratade om nazism, fascism och rasism och att det var kränkande att en sekvens från ett skolbesök av SD spelades upp samtidigt.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslagen överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Rapport den 27 maj 2014 kl. 6.30

Det första inslaget sändes i morgonsändningen kl. 6.30 och var ett bildsatt referat av en debattartikels innehåll. Flera av de arkivbilder som illustrerade texten var tidigare publicerade i *Sydneytt* och tagna fem dagar tidigare vid ett skolbesök inför EU-valet av SDU. Redaktionen fann att det föll sig naturligt att illustrera inslaget med bilder från skolbesök. Det senaste som skildrats i SVT var när SD:s ungdomsförbund tillsammans med en ledamot i Lunds kommunfullmäktige [namngiven] den 22 maj besökte [skolnamn] i Lund och bemöttes av protester från elever som kändes sig kränkta av besöket. Ledamoten bedriver, liksom sin bror som är riksdagsledamot, en kamp mot vad han betecknar som en ”islamisering” av Sverige. Under rubriken ”Vad jag tror på” skriver ledamoten i Lunds kommunfullmäktige på sin hemsida (som för övrigt har den övergripande devisen ”Stoppa islamiseringen”) ”Islams expansion måste stoppas, och ett litet första steg är att omedelbart stoppa massinvandringen till Sverige och Europa. Men det kommer krävas mer än så. Skadan som massinvandringen har medfört är stor och omfattande – vi måste lägga om synen på vår egen kultur och vår egen framgång, som vida överstiger vad någon civilisation har uppnått någonsin förr. Det är dags att vi uppskattar vem vi är och vågar slåss för vår kultur och vårt sätt.” Dessa fientliga uttalanden mot muslimer som grupp kan ses som en bakgrund till de reaktioner som besöket vid

skolan i Lund väckte och som visades på bilderna i inslaget kl. 6.30. I inslaget sades inget om partier vars värdegrund vilar på rasism eller nazism i direkt samband med bilderna från SD:s skolbesök. Efter sändningen kl. 6.30 ansåg dock redaktionen att bilderna från SD:s skolbesök borde kompletteras med bilder också på andra partier som skulle beröras av det föreslagna stoppet för alla partibesök i skolorna. Därför redigerades inslaget om till de senare nyhetsändringarna under morgonen.

Gomorrön Sverige den 27 maj 2014 kl. 7.47

Inslaget var en direktsänd intervju med förbundsordföranden från Lärarförbundet och anmälaren tror sig ha sett bilderna i samband med en direktsänd intervju. Under den direktsända studiointervjun med företrädaren visades inga bildsekvenser. Det exempel på nazistiska och rasistiska partier som nämndes av programledarna var Svenskarnas parti.

Untiset den 27 maj 2014 kl. 17.45

Telegrammet som lästes upp i inslaget löd i svensk översättning. ”Lärarförbundets ordförande föreslår att alla partibesök på skolor ska förbjudas till nuvarande regelverk förtydligats. Enligt Skolverket och Justitieombudsmannen (JO) måste skolorna antingen välkomna alla partier eller säga nej till samtliga. Många rektorer har hamnat i en svår sits när de försökt stoppa besök av rasistiska och nazistiska partier.”. Anmälaren tror sig minnas att inslaget i *Untiset* handlade om att nazistiska, fascistiska och rasistiska partier har ökat och anser att det var kränkande mot SD att deras företrädare syntes i bild i detta sammanhang. Också i detta inslag användes bilder från olika partiers besök i skolor. Det var alltså inte bara Sverigedemokraterna som förekom i bildsättningen.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att bildsättningen i inslaget i *Rapport* kl. 6.30 med fokus på en SD-representant och SD:s partisymbol på representantens tröja, visades i samband med redogörelser för Lärarförbundets uppmaning att ge rektorer rätt att stoppa bland annat nazistiska partiers skolbesök. SD framstod därigenom som ett exempel på ett nazistiskt parti vilket SVT i sitt yttrande inte visat grund för. Nämnden anser att framställningen medför att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

I övriga inslag i *Rapport* och *Utiset* var kopplingen till SD inte lika tydlig. Nämnden finner att dessa inslag, med viss tvekan, inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Ingrid Carlberg, Maria Edström, Leif Hedman och Jan Holmberg (skiljaktig) efter föredragning av Petter Holmgren.

Den skiljaktiga meningen framgår av s. 6.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Petter Holmgren

SKILJAKTIG MENING

Ledamoten Jan Holmberg var skiljaktig och ansåg att granskningsnämndens bedömning borde ha följande lydelse.

Granskningsnämnden konstaterar att bildsättningen i inslaget i *Rapport* kl. 6.30 med fokus på en SD-representant och SD:s partisymbol på representantens tröja, visades i samband med redogörelser för Lärarförbundets uppmaning att ge rektorer rätt att stoppa bland annat nazistiska partiers skolbesök. SD kunde därigenom uppfattas som ett exempel på ett nazistiskt parti vilket SVT i sitt yttrande inte visat grund för. En sådan tolkning av formuleringen skulle därmed innebära en brist i förhållande till kraven på opartiskhet och saklighet. Nämnden anser dock inte att den tolkningen var rimlig, och således var bristen inte så allvarlig att den medför att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Inte heller övriga granskade inslag strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.